TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2011. gada 21. decembrī *

Lieta C-507/10

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale di Firenze* (Itālija) pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 8. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2010. gada 25. oktobrī, kriminālprocesā pret

X,

piedaloties

Y.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), tiesneši U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], A. Ross [*A. Rosas*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*] un A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*],

* Tiesvedības valoda — itāļu.

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],
sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *X* vārdā — F. Bagatīni [*F. Bagattini*], *avvocato*,

— *Y* vārdā — Dž. Vitello [*G. Vitello*] un G. Paloša [*G. Paloscia*], *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā — Dž. Palmjēri [*G. Palmieri*], pārstāve, kurai palīdz F. Arēna [*F. Arena*], *avvocato dello Stato*,

— Vācijas valdības vārdā — T. Hence [*T. Henze*], pārstāvis,

— Īrijas valdības vārdā — D. O'Hagans [*D. O'Hagan*], pārstāvis,

— Nīderlandes valdības vārdā — K. Viselsa [*C. Wissels*] un M. de Rē [*M. de Ree*], pārstāves,

— Eiropas Komisijas vārdā — D. Rekja [*D. Recchia*] un R. Trousterss [*R. Troosters*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2011. gada 20. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā (OV L 82, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Pamatlēmums") 2., 3. un 8. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts kriminālprocesā, kas uzsākts pret *X* k-gu, kuru tur aizdomās par seksuālu darbību veikšanu ar savu nepilngadīgo meitu *Y*.

Atbilstošās tiesību normas

Pamatlēmums

3 Saskaņā ar Pamatlēmuma 1. panta a) punktu Pamatlēmuma izpratnē "cietušais" ir "fiziska persona, kam nodarīts kaitējums, tostarp fizisks vai morāls kaitējums, morālas ciešanas vai mantisks kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums".

4 Atbilstoši Pamatlēmuma 2. pantam ar nosaukumu "Cieņa un atzīšana":

"1. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušajiem būtu reāla un atbilstoša loma tās krimināltiesību sistēmā. Tā turpina pielikt visas pūles, lai nodrošinātu, ka pret cietušajiem procesa laikā izturas ar pienācīgu cieņu, un atzīst cietušo tiesības un likumīgās intereses, jo īpaši kriminālprocesā.

2. Katra dalībvalsts nodrošina, lai cietušie, kas ir sevišķi neaizsargāti, gūtu labumu no īpašā režīma, kas visvairāk piemērots viņu apstākļiem."

5 Pamatlēmuma 3. pantā ar nosaukumu "Liecināšana un pierādījumu iesniegšana" ir paredzēts:

"Katra dalībvalsts nodrošina cietušajiem iespēju liecināt procesa laikā un iesniegt pierādījumus.

Katra dalībvalsts veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tās iestādes nopratina cietušos tikai tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs kriminālprocesa nolūkam."

6 Pamatlēmuma 8. pantā ar nosaukumu "Tiesības uz aizsardzību" ir noteikts:

"1. Katra dalībvalsts nodrošina cietušajiem un, attiecīgā gadījumā, viņu ģimenēm vai personām ar līdzīgu statusu atbilstošu aizsardzības līmeni, jo īpaši attiecībā uz viņu drošību un privātās dzīves aizsardzību, ja kompetentās iestādes uzskata, ka pastāv nopietns atriebības risks vai drošs pierādījums par nopietnu nodomu pārkāpt viņu privātās dzīves neaizskaramību.

2. Tādēļ, un neskarot 4. punktu, katra dalībvalsts garantē, ka vajadzības gadījumā iespējams pieņemt, kā daļu tiesas procesa, atbilstošus pasākumus, lai aizsargātu cietušo, viņu ģimeņu vai līdzīga statusa personu privāto dzīvi un fotoattēlus.

3. Katra dalībvalsts turpmāk nodrošina, lai netiktu pieļauts kontakts starp cietušajiem un noziedzīgā nodarījuma izdarītājiem tiesas telpās, ja vien kriminālprocesā tāds kontakts netiek prasīts. Tādam nolūkam attiecīgā gadījumā katra dalībvalsts pakāpeniski nodrošina, lai tiesas telpās būtu īpašas uzgaidāmās telpas cietušajiem.

4. Katra dalībvalsts nodrošina, lai tad, kad cietušie — jo īpaši neaizsargātākie — jāpasargā no sekām, ko var radīt liecības sniegšana atklātā tiesas sēdē, cietušajiem uz tiesas lēmuma pamata būtu tiesības liecināt veidā, kas dod iespēju sasniegt minēto mērķi, ar jebkuriem atbilstošiem līdzekļiem, kas ir savienojami ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem."

Valsts tiesiskais regulējums

7 Itālijas Kriminālprocesa kodeksa (turpmāk tekstā — "KPK") 392. panta 1.a punktā, kas iekļauts šī kodeksa V grāmatā ar nosaukumu "Pirmstiesas izmeklēšana un pirmstiesas sēde", ir paredzēts:

"Procesos attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas paredzēti Krimināl kodeksa [..] 609.c [..] pantā, prokurors [pēc savas ierosmes] vai pēc cietušā vai personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, lūguma var lūgt, lai īpašā pierādījumu pārbaudes procesā tiktu pārbaudītas liecības, ko sniegusi nepilngadīga persona vai pilngadīgs cietušais, arī gadījumos, kas nav paredzēti 1. punktā."

8 KPK 394. pantā ir paredzēts:

"1. Cietušais var lūgt prokuroram ierosināt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu.

2. Ja šis lūgums tiek noraidīts, prokurors pieņem argumentētu lēmumu un paziņo to cietušajam."

9 Atbilstoši KPK 398. panta 5.a punktam:

"Ja pierādījumu iegūšana, izmeklējot noziedzīgus nodarījumus, kas paredzēti Krimināl-kodeksa [..] 609.c [..] pantā, skar nepilngadīgas personas, tad gadījumā, ja nepilngadīgā stāvoklis to pieļauj un tas ir nepieciešams, tiesnesis 2. punktā minētajā rīkojumā nosaka vietu, laiku un īpašus noteikumus, saskaņā ar kuriem veicams īpašais pierādījumu pārbaudes process. Šim nolūkam nopratināšana var notikt ārpus tiesas, specializētu palīdzības dienestu telpās vai — ja tādu nav — nepilngadīgā dzīvesvietā. Liecības ir pilnībā jādokumentē, veicot skaņu un attēlu ierakstus. Ja ierakstu aparatūra vai tehniskais personāls nav pieejams, tiesnesis izmanto eksperta atzinumu vai speciālista palīdzību. Turklāt liecību pilnībā fiksē protokolā. Ierakstus dokumentē rakstveidā tikai tad, ja to lūdz lietas dalībnieki."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

10 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *Z* k-dze iesniedza sūdzību par *X* k-gu par to, ka viņš 2007. gada laikā atkārtoti ir veicis seksuālas darbības, kas aizliegtas Krimināl-kodeksa 609.c pantā kopsakarā ar šī kodeksa 81. un nākamajiem pantiem, attiecībā uz viņu tobrīd piecgadīgo meitu *Y*.

11 Pamatojoties uz šo sūdzību, tika uzsākta pirmstiesas izmeklēšana, kuras gaitā *Y* vairākas reizes uzklausīja dažādi eksperti psiholoģijas un pediatrijas jomā. Minēto pasākumu rezultātā prokurors 2008. gada 8. maijā lūdza izbeigt lietu, atstājot to bez virzības.

12 Tā kā *Y* iesniedza iebildumus pret minēto lūgumu, pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis atbilstoši piemērojamajām procesuālajām normām sasauca padomes palātas sēdi, lai procesa dalībnieki varētu izteikt viedokli par šī lūguma pamatotību un, iespējams, lūgt veikt papildu izmeklēšanu vai nodot lietu izskatīšanai tiesā. Minētajā tiesas sēdē *Y*, pamatojoties uz KPK 394. pantu, lūdza prokuroram nopratināt viņu kā liecinieci īpašā pierādījumu iepriekšējas pārbaudes procesā, kas tiek saukts arī par īpašo pierādījumu pārbaudes procesu.

13 Iesniedzējtiesa, saņemot prokurora piekrišanu lūgumam uzsākt īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, izdeva rīkojumu par nepilngadīgās nopratināšanu saskaņā ar īpašajiem noteikumiem atbilstoši KPK 389. panta 5.a punktam. Šajā procesā *Y* apstiprināja, ka viņas tēvs attiecībā uz viņu ir veicis seksuāla rakstura darbības.

14 2010. gada 27. maijā *Corte di cassazione* [Kasācijas tiesa] atcēla iesniedzējtiesas lēmumu par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa veikšanu.

15 2010. gada 14. jūlijā prokurors atkārtoti lūdza izbeigt lietu; cietusī iesniedza iebildumus pret šo lūgumu.

16 Iesniedzējtiesa sasauca jaunu padomes palātas sēdi, kurā *Y* lūdza prokuroram atjaunot lūgumu par nopratināšanu īpašajā pierādījumu pārbaudes procesā. Prokurors šādu lūgumu neizteica un atkārtoti lūdza izbeigt lietu, atstājot to bez virzības.

17 *Tribunale di Firenze* [Florences tiesa] pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis, šauboties par procesuālās kārtības, kas, pamatojoties uz KPK 392. panta 1.a punktu, 394. un 398. pantu, ir piemērojama nepilngadīgajiem cietušajiem, atbilstību Pamatlēmuma 2., 3. un 8. pantam tādēļ, ka šī kārtība, pirmkārt, nenosaka prokuroram pienākumu apmierināt cietušā lūgumu par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa veikšanu un,

otrkārt, nedod cietušajam pārsūdzības iespēju tiesā gadījumā, ja prokurors noraida minēto lūgumu, nolēma apturēt tiesvedību un lūgt Tiesai izlemt jautājumu par minēto Pamatlēmuma normu piemērojamību.

Par Tiesas kompetenci

18 Atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību pievienotā 36. protokola par pārejas noteikumiem 9. pantam Pamatlēmuma, kas pieņemts, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļu, pirms stājās spēkā Lisabonas līgums, tiesiskās sekas paliek nemainīgas tiktāl, ciktāl Pamatlēmums nav ticis atcelts, anulēts vai grozīts, piemērojot Līgumus.

19 Turklāt šī paša protokola 10. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Tiesas pilnvaras attiecībā uz Savienības tiesību aktiem par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kuri pieņemti saskaņā ar LES VI sadaļu pirms Lisabonas līguma spēkā stāšanās, paliek nemainīgas arī tad, ja tās ir atzītas saskaņā ar LES 35. panta 2. punktu. Piemērojot 10. panta 3. punktu, tā 1. punktā minētais pārejas pasākums zaudē spēku piecus gadus pēc 2009. gada 1. decembra, kas ir Lisabonas līguma spēkā stāšanās datums.

20 No informācijas par Amsterdamas līguma spēkā stāšanās datumu, kas publicēta 1999. gada 1. maija *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* (OV L 114, 56. lpp.), izriet, ka Itālijas Republika, pamatojoties uz LES 35. panta 2. punktu, ir pieņēmusi deklarāciju, ar kuru tā atzīst Tiesas kompetenci izlemt jautājumus par LES 35. pantā minēto tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju saskaņā ar šī panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem noteikumiem.

21 Tāpat ir zināms, ka Pamatlēmums, kas balstīts uz LES 31. un 34. pantu, ir viens no LES 35. panta 1. punktā paredzētajiem tiesību aktiem, par kuriem Tiesa var sniegt prejudiciālu nolēmumu, un netiek apstrīdēts, ka pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis, rīkojoties tādā procesā, kāds ir pamatlietā, ir uzskatāms par dalībvalsts tiesu LES 35. panta izpratnē (it īpaši skat. 2007. gada 28. jūnija spriedumu lietā C-467/05 *Dell'Orto*, Krājums, I-5557. lpp., 35. punkts).

22 Šādos apstākļos ir jāatbild uz uzdotajiem jautājumiem.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

23 Ar saviem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Pamatlēmuma 2. un 3. pants un 8. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādas valsts tiesību normas kā KPK 392. panta 1.a punkts, 398. panta 5.a punkts un 394. pants, kurās, pirmkārt, nav paredzēts prokurora pienākums lūgt kompetentajai tiesai atļaut īpaši neaizsargātam cietušajam liecināt un iesniegt pierādījumus saskaņā ar īpašā pierādījumu pārbaudes procesa noteikumiem kriminālprocesa izmeklēšanas posmā un, otrkārt, nav atļauts minētajam cietušajam pārsūdzēt tiesā prokurora lēmumu, ar kuru noraidīts viņa lūgums liecināt un iesniegt pierādījumus saskaņā ar minētajiem noteikumiem.

24 Atbilstoši Pamatlēmuma 3. pantam katra dalībvalsts nodrošina visiem cietušajiem iespēju liecināt procesa laikā un iesniegt pierādījumus un veic atbilstošus pasākumus, lai nodrošinātu, ka tās iestādes nopratina cietušos tikai tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs kriminālprocesa nolūkam.

25 Pamatlēmuma 2. pantā un 8. panta 4. punktā ir noteikts pienākums katrai dalībvalstij turpināt pielikt visas pūles, lai nodrošinātu tostarp, ka pret visiem cietušajiem procesa laikā izturas ar pienācīgu cieņu, rūpēties, lai cietušie, kas ir sevišķi neaizsargāti, gūtu labumu no īpašā, viņu apstākļiem vispiemērotākā režīma, un nodrošināt, lai tad, kad cietušie — it īpaši neaizsargātākie — jāpasargā no sekām, ko var radīt liecības sniegšana atklātā tiesas sēdē, tiem uz tiesas lēmuma pamata būtu tiesības liecināt veidā, kas dod iespēju sasniegt minēto mērķi, ar jebkuriem atbilstošiem līdzekļiem, kas ir savienojami ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem.

26 Lai gan Pamatlēmumā nav definēts neaizsargāta cietušā jēdziens tā 2. panta 2. punkta un 8. panta 4. punkta izpratnē, nav apstrīdams, ka tad, ja — kā tas ir pamatlietā — mazgadīgs bērns apgalvo, ka viņš atkārtoti ir cietis no seksuālām darbībām, ko veicis viņa tēvs, šo bērnu acīmredzami var kvalificēt šādi, it īpaši ņemot vērā viņa vecumu, kā arī noziedzīgo nodarījumu, kurus viņš uzskata par veiktiem pret viņu, raksturu, smagumu un sekas, lai nodrošinātu viņam īpašo aizsardzību, kas paredzēta iepriekš minētajās Pamatlēmuma normās (šajā ziņā skat. 2005. gada 16. jūnija spriedumu lietā C-105/03 *Pupino*, Krājums, I-5285. lpp., 53. punkts).

27 Nevienā no trim iesniedzējtiesas minētajām Pamatlēmuma normām nav paredzēti konkrēti noteikumi par to, kā sasniegt šajās normās izvirzītos mērķus, kas konkrēti ir šādi — nodrošināt, lai pret visiem cietušajiem "izturas ar pienācīgu cieņu", iespēju "liecināt" procesa laikā un "iesniegt pierādījumus", kā arī nodrošināt, lai šādus cietušos "nopratina tikai tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs kriminālprocesa nolūkam", kā arī nodrošināt "sevišķi neaizsargātiem" cietušajiem "īpašu režīmu, kas visvairāk piemērots viņu apstākļiem" un nodrošināt, lai šie cietušie attiecīgā gadījumā tiktu pasargāti "no sekām, ko var radīt liecības sniegšana atklātā tiesas sēdē", izmantojot iespēju "uz tiesas lēmuma pamata liecināt veidā, kas dod iespēju sasniegt minēto mērķi, ar jebkuriem atbilstošiem līdzekļiem, kas ir savienojami ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem" (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Pupino*, 54. punkts).

28 Tā kā pašās Pamatlēmuma normās nav konkrētāku precizējumu un ņemot vērā LES 34. pantu, kurā valsts iestādēm piešķirtas pilnvaras attiecībā uz formu un līdzekļiem, kas nepieciešami, lai sasniegtu pamatlēmumos iecerētos rezultātus, ir jāatzīst, ka ar Pamatlēmumu valsts iestādēm ir piešķirta plaša rīcības brīvība attiecībā uz konkrētu šo mērķu īstenošanas kārtību (šajā ziņā skat. 2008. gada 9. oktobra spriedumu lietā C-404/07 *Katz*, Krājums, I-7607. lpp., 46. punkts; 2010. gada 21. oktobra spriedumu lietā C-205/09 *Eredics* un *Sápi*, Krājums, I-10231. lpp., 37. un 38. punkts, kā arī 2011. gada 15. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-483/09 un C-1/10 *Gueye* un *Salmerón Sánchez*, Krājums, I-8263. lpp., 57., 72. un 74. punkts).

29 Saskaņā ar tiesisko regulējumu pamatlietā liecība, kas sniegta pirmstiesas izmeklēšanas laikā, principā ir atkārtoti jāsniedz atklātā tiesas sēdē; tikai tad tā iegūst pierādījuma spēku. Tomēr atsevišķos gadījumos ir atļauts sniegt liecību tikai vienu reizi — pirmstiesas izmeklēšanas laikā; tādos gadījumos liecībai ir tāds pats pierādījuma spēks, taču atbilstoši citiem noteikumiem, nevis tiem, kas reglamentē atklātas tiesas sēdes norisi (iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*, 55. punkts).

30 Attiecībā uz šādu tiesisko regulējumu Tiesa ir nospriedusi, ka, lai sasniegtu iepriekš minētajās Pamatlēmuma normās izvirzītos mērķus, valsts tiesai ir jābūt iespējai attiecībā uz īpaši neaizsargātiem cietušajiem izmantot tādu īpašu procesu kā Itālijas tiesībās paredzētais īpašo pierādījumu iepriekšējas pārbaudes process, kā arī īpašus liecināšanas noteikumus, ja šāds process vislabāk ir piemērots šo cietušo stāvoklim un ir vajadzīgs, lai novērstu pierādījumu zudumu, līdz minimumam samazinātu pratināšanu skaitu un novērstu kaitīgās sekas, kas šiem cietušajiem var rasties sakarā ar liecības sniegšanu atklātā tiesas sēdē (iepriekš minētais spriedums lietā *Pupino*, 56. punkts).

31 Atšķirībā no lietas, kas bija iepriekš minētā sprieduma lietā *Pupino* pamatā, noziedzīgais nodarījums pamatlietā attiecas uz nodarījumiem, saistībā ar kuriem principā ir iespējams izmantot iepriekš minēto procesu.

32 Iesniedzējtiesa tomēr uzskata, ka, tā kā prokuroram nav pienākuma apmierināt lūgumu, ko īpaši neaizsargātais cietušais izteicis izmeklēšanas stadijā, — lūgt kompetentajai tiesai īstenot minēto procesu un liecību sniegšanu saskaņā ar šim nolūkam īpaši paredzētajiem noteikumiem, ir pārkāptas iepriekš minētās Pamatlēmuma normas. Pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesim gadījumā, kad prokurors noraidījis šādu lūgumu un persona, pret kuru uzsākts kriminālprocess, nav izteikusi šādu lūgumu, neesot iespējams īstenot minēto procesu, lai gan šis pats tiesnesis varētu uzdot prokuroram formulēt apsūdzību, ņemot vērā personas, pret kuru uzsākts kriminālprocess, lietas iespējamo izskatīšanu tiesā.

33 Tādējādi, kā tas ir norādīts šī sprieduma 27. un 28. punktā, nevienā no trim iesniedzējtiesas minētajām Pamatlēmuma normām nav paredzēti konkrēti noteikumi par to, kā īstenot tajās izvirzītos mērķus. Ņemot vērā šo normu formulējumu un ievērojot LES 34. pantu, ir jāatzīst valsts iestāžu plašā rīcības brīvība attiecībā uz šiem noteikumiem.

34 Lai gan, kā tas ir norādīts iepriekš, dalībvalstīm ir jāparedz īpaši pasākumi sevišķi neaizsargātu cietušo interesēs, no tā tomēr noteikti nevar izrietēt, ka, lai īstenotu Pamatlēmumā paredzētos mērķus, šiem cietušajiem katrā ziņā ir tiesības uz tādu procesu kā īpašais pierādījumu pārbaudes process izmeklēšanas stadijā.

35 Pamatlēmuma 8. panta 4. punktā dalībvalstīm it īpaši ir paredzēts pienākums nodrošināt, lai tad, kad cietušie — it īpaši neaizsargātākie — jāpasargā "no sekām, ko var radīt liecības sniegšana atklātā tiesas sēdē", cietušajiem "uz tiesas lēmuma pamata būtu tiesības liecināt veidā, kas dod iespēju sasniegt minēto mērķi", un "ar jebkuriem atbilstošiem līdzekļiem, kas ir savienojami ar dalībvalsts tiesību pamatprincipiem".

36 Tomēr, kā to ir norādījis ģenerāladvokāts savu secinājumu 53.–58. punktā, dalībvalstīm minēto mērķu īstenošanai piešķirtā rīcības brīvība netiek pārkāpta ar valsts tiesību aktiem, kuros tādā tiesību sistēmā kā pamatlietā paredzēta procesuālā kārtība, saskaņā ar kuru prokurors izlemj, vai ir pamats apmierināt cietušā lūgumu par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu.

37 Papildus tam, ka Pamatlēmuma preambulas devītajā apsvērumā ir izklāstīts, ka Pamatlēmuma noteikumi nenosaka dalībvalstīm pienākumu nodrošināt, lai attieksme pret cietušajiem būtu līdzvērtīga attieksmei pret lietas dalībniekiem (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Gueye* un *Salmerón Sánchez*, 53. punkts), apstākli, ka Itālijas krimināltiesību sistēmā prokurors izlemj, vai iesniegt kompetentajai tiesai cietušā lūgumu par īpašā pierādījumu pārbaudes procesa īstenošanu izmeklēšanas stadijā, kas ir izņēmums no principa, saskaņā ar kuru pierādījumi tiek pārbaudīti tiesas procesā, var uzskatīt par tādu, kas iekļaujas sistēmas, kurā prokurors ir tiesu iestāde, kuras pienākums ir īstenot krimināprocesu, loģikā.

38 Iepriekš minētais ļauj spriest, ka, pirmkārt, valsts tiesību normas pamatlietā izriet no attiecīgās dalībvalsts krimināltiesību sistēmas pamatprincipiem, kuri atbilstoši Pamatlēmuma 8. panta 4. punktam ir jāievēro. Otrkārt, izvērtējot cietušā lūgumu izmantot īpašo pierādījumu pārbaudes procesu, ir jāņem vērā nepieciešamība interpretēt Pamatlēmumu tā, lai tiktu ievērotas pamattiesības. Šīs nepieciešamības kontekstā valsts iestādēm katrā atsevišķā gadījumā ir jānodrošina, lai šāda procesa piemērošana nepadarītu krimināprocesu, aplūkotu kopumā, par netaisnīgu iepriekš minēto normu izpratnē.

39 Lai gan Itālijas tiesību sistēmā pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis, neraugoties uz faktu, ka prokurors ir vēlējies izbeigt šo lietu, atstājot to bez virzības, var uzdot prokuroram formulēt apsūdzību lietā, šķiet, ir konstatēts, ka šādā gadījumā prokurors vienmēr

var iesniegt, ja tas ir vajadzīgs, pat kompetentajai tiesai, kurai jālemj par procesa virzību, lūgumu izmantot tādu procesu kā īpašais pierādījumu pārbaudes process.

40 Turklāt, kā to paskaidroja Itālijas valdība, attiecībā uz tiesas procesu kompetentajā tiesā gadījumā, kad apsūdzētais tiek nodots tiesai, cietušā aizsardzību nodrošina dažādas KPK normas, kurās tostarp ir paredzēta slēgta tiesas sēde un iespēja izmantot KPK 398. panta 5.a punktā paredzētos pasākumus, proti, tieši tos pasākumus, kurus iesniedzējtiesa vēlētos izmantot izmeklēšanas stadijā.

41 Šī sprieduma 36. punktā formulēto secinājumu neatspēko arī apstāklis, ka prokurora lēmumu par [lūgumu] noraidīšanu, kuram ir jābūt pamatotam, nevar pārsūdzēt tiesā, jo šis apstāklis ir sistēmas, kurā apsūdzības celšanas pienākums principā ir rezervēts prokuroram, sekas.

42 Tomēr, kā Tiesa ir nospriedusi (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Gueye* un *Salmerón Sánchez*, 58. un 59. punkts), Pamatlēmuma 3. panta pirmajā daļā un 2. panta 1. punktā it īpaši ir paredzēts, ka cietušais var liecināt kriminālprocesa laikā un ka šīs liecības var tikt ņemtas vērā kā pierādījums. Lai nodrošinātu, ka cietušais patiešām var pienācīgi piedalīties kriminālprocesā, viņa tiesībām liecināt ir jāsniedz viņam ne vien iespēja objektīvi aprakstīt faktu norisi, bet arī iespēja paust savu viedokli.

43 Tomēr ne ar Pamatlēmuma normām, ne Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu (attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, 6. pantu skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2001. gada 29. marta spriedumu lietā *Asociación de Víctimas del Terrorismo*

pret Spāniju) cietušajam, attiecībā uz kuru izdarīts noziedzīgs nodarījums, netiek garantētas tiesības pieprasīt kriminālprocesa uzsākšanu pret trešo personu, lai panāktu tās notiesāšanu.

44 Ievērojot visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 2. un 3. pants un 8. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādas valsts tiesību normas kā KPK 392. panta 1.a punkts, 398. panta 5.a punkts un 394. pants, kurās, pirmkārt, nav paredzēts prokurora pienākums lūgt kompetentajai tiesai, lai tā atļauj īpaši neaizsargātam cietušajam liecināt un iesniegt pierādījumus saskaņā ar īpašā pierādījumu pārbaudes procesa noteikumiem kriminālprocesa izmeklēšanas stadijā, un, otrkārt, nav atļauts minētajam cietušajam pārsūdzēt tiesā prokurora lēmumu, ar kuru noraidīts viņa lūgums liecināt un iesniegt pierādījumus saskaņā ar minētajiem noteikumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

45 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā 2. un 3. pants un 8. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādas valsts tiesību normas kā Kriminālprocesa kodeksa 392. panta

1.a punkts, 398. panta 5.a punkts un 394. pants, kurās, pirmkārt, nav paredzēts prokurora pienākums lūgt kompetentajai tiesai, lai tā atļauj īpaši neaizsargātam cietušajam liecināt un iesniegt pierādījumus saskaņā ar īpašā pierādījumu pārbaudes procesa noteikumiem kriminālprocesa izmeklēšanas stadijā, un, otrkārt, nav atļauts minētajam cietušajam pārsūdzēt tiesā prokurora lēmumu, ar kuru noraidīts viņa lūgums liecināt un iesniegt pierādījumus saskaņā ar minētajiem noteikumiem.

[Paraksti]